

Koncepce předmětu

Přednášky:

Středa 8:00-9:50 (skupina 01); 14:00-15:50 (skupina 02); učebna 50

Výuka probíhá každý týden, střídají se přednášky z pedagogiky a psychologie (většinou)

přednášející KPed: Mgr. Kateřina Lojdová, Ph.D. (lojdova@ped.muni.cz)

přednášející KPsy: PhDr. Josef Lukas, Ph.D. (lukas@ped.muni.cz)

Prezentace z přednášek budou umístěny v ISu, v sekci *Studijní materiály* (*Učební materiály*).

Semináře: výuka dle rozvrhu, podrobnosti u vedoucích semináře; provázanost přednášek a seminářů spíše volná

Průběh semestru 1

	Datum	Témata
1	18. 9.	Úvodní informace. Studentské portfolio. Úvod do pedagogiky. (Lojdová, Lukas)
2	25. 9.	Předmět psychologie; metody zkoumání; biologická, sociální a kulturní podmíněnost psychiky. (Lukas)
3	2. 10.	Výchova a vzdělávání. (Lojdová)
4	9. 10.	Vědomí, čítí a vnímání. Pozornost, paměť. (Lukas)
5	16. 10.	Proces výchovy a vzdělávání. Vybrané modely výchovy a vzdělávání. (Lojdová)
6	23. 10.	Představivost. Myšlení, řešení problémů. Myšlení a řeč. Inteligence. (Lukas)

Průběh semestru 2

	Datum	Témata
7	30. 10.	Pedagogické profese a jejich podstata. Reflexe a sebereflexe pedagoga. (Lojdová)
8	6. 11.	Osobnost v psychologii. Motivace, potřeby, hodnoty. (Lukas)
9	13. 11.	Žák ve škole. Charakteristika žáků (gender, sociální status,...). (Lojdová)
10	20. 11.	Učení (výsledky učení, druhy učení). Emoce, temperament. (Lukas)
11	27. 11.	PANEL HOSTŮ
12	4. 12.	Národní kurikulum a vzdělávací standardy. Škola jako instituce, organizace, pospolitost. Školský systém v České republice. Výsledky a efekty vzdělávání. (Lojdová)
13	11. 12.	Stres, stresory, syndrom vyhoření, psychohygienu. Vůle a volní procesy, rozhodování. (Lukas)

Ukončení předmětu

SZ6000 Úvod do pedagogiky a psychologie: závěrečný test (30 otázek)

SZ6001 Seminář k úvodu do pedagogiky a psychologie: dle pokynů vedoucích semináře (odevzdání seminární práce, průběžná příprava na semináře, docházka)

Všechny seminární skupiny: vypracování reflexe na téma *Jak si představuji dobrého učitele* – součást studentského portfolia

Doporučná literatura:

➤ viz sylaby předmětů + prezentace z přednášek

Tvorba portfolia v průběhu studia

Studentské portfolio

- soubor aktivit a produktů činností studenta, který odráží vývoj jeho pedagogické kompetence a je významným prostředkem pro studentovu sebereflexi a sebehodnocení
- je vytvářeno průběžně!
- zahrnuje povinné a volitelné součásti (portfoliové úkoly + aplikační úkoly) – ve většině předmětů pedagogicko-psychologického základu budou vyučujícími stanoveny povinné a doporučeny volitelné součásti portfolia
- využijete jej v průběhu studia i u státních závěrečných zkoušek (v případném navazujícím magisterském studiu)
- kompletní podklady pro tvorbu studentského portfolia dostupné zde:
http://www.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/2018/02/Studentske_portfolio.pdf

Pozn.: Tvorba studentského portfolia jako příprava na profesní portfolio učitele – viz např. <http://goo.gl/Cqmfm0>

Úvod do pedagogiky

---

1. Když se řekne pedagogika...
2. Čím se pedagogika zabývá?

Úvod do pedagogiky

Předmět pedagogiky:

Pedagogika se zabývá vším tím, co vytváří a determinuje nějaké edukační prostředí, procesy, jež se v těchto prostředích realizují, a výsledky a efekty těchto procesů (Průcha, 2013).

Výchova a vzdělávání

Výchova je záměrné, cílevědomé působení, které se projevuje všestranným formováním osobnosti. Z moderního hlediska je výchova především procesem záměrného a cílevědomého vytváření a ovlivňování podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s jeho individuálními dispozicemi.

Vzdělávání je proces, který vede k osvojování vzdělávacích obsahů v rámci dlouhodobého časového horizontu.

Vzdělání – formuje se prostřednictvím vzdělávání.

Vzdělanost - často je zmiňována v souvislosti s hodnocením vzdělávacích výsledků či s činností učitelů a fungováním škol. Avšak toto pojetí je velmi zúžené, kdy se vzdělanost chápe jako produkt čistě formálního (školního) vzdělávání.

Pedagogika – historický pohled

Termín pochází z antického Řecka - paidagógos - otrok, který pečoval o syna svého pána a doprovázel ho do školy:

- pais=dítě, aigen=vésti

Pedagogika – historický pohled

Základy tomuto oboru jako systematické vědě o výchově mládeže i dospělých položil svými pedagogickými spisy Jan Amos Komenský.

Pedagogika – historický pohled

Česká pedagogika jakožto věda se začala vytvářet koncem 19. století. Za historický prvopočátek vědecké pedagogiky u nás lze považovat rok 1882, kdy byl na pražské univerzitě ustanoven první profesor pedagogiky **G. A. Lindner** (Průcha, 2009).

- požadoval **vysokoškolské vzdělání** pro učitele základních škol a zasazoval se o **vyšší vzdělání dívek**

Pedagogika – historický pohled

Jedny z prvních výzkumů se realizovaly již za první republiky vlivem **reformního pedagogického hnutí**.

Významným představitelem pedagogiky první poloviny 20. století byl například Václav Příhoda.

Pedagogika jako věda

Pedagogika jako věda o edukaci/edukační realitě

-je pedagogika věda?

- pedagogika jako teorie a pedagogika jako praxe
- paradigma v pedagogice
- normativní a explanativní pojetí pedagogiky

Pedagogické disciplíny

ZÁKLADNÍ:

Obecná pedagogika
 Obecná didaktika/psychodidaktika
 Teorie výchovy
 Dějiny pedagogiky
 Srovnávací (komparativní) pedagogika
 Pedagogická diagnostika
Speciální pedagogika
 ...

APLIKOVANÉ:

Předškolní pedagogika
 Andragogika
 Gerontopedagogika
 Pedagogika volného času
 Pedagogická evaluace
Sociální pedagogika
 ...

HRANIČNÍ:

Sociologie výchovy
 Pedagogická psychologie
 Filozofie výchovy
 Školský management
 Ekonomika vzdělávání
 Multikulturní výchova
 ...

Úkol

Projděte archivy pedagogických časopisů a vyberte téma pedagogického výzkumu, které vás zaujalo.

O tématech výzkumu **budeme hovořit na přednášce 2. 10. 2019.**

Přehled vědeckých časopisů

Pedagogika: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?lang=cs>

Pedagogická orientace: <https://journals.muni.cz/pedor>

Studia paedagogica: <http://www.phil.muni.cz/journals/studia-paedagogica>

Orbis Scholae: <http://www.orbisscholae.cz/>

Literatura

Povinná

Průcha, J. (2013). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.

Kapitola 1: Co je pedagogika?, s. 19-54.

Doporučená

Průcha, J. (Ed.). (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál.

Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

Rozšiřující

Cach, J., & Váňová, R. (2000). Václav Příhoda (1889–1979). Život a dílo pedagoga a reformátora školství. *Pedagogika*, XLX, 3-12. Dostupné z <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2315&lang=cs>

Kuhn, T. S. (1997). *Struktura vědeckých revolucí*. Praha: OIKOYMENH.

časopis Komenský

- Propagace: <https://www.youtube.com/watch?v=Ju-OayxWwxs>
- Web: <http://www.ped.muni.cz/komensky/>
- Předplatné: https://is.muni.cz/obchod/fakulta/ped/casopisy/casopis_komensky/

Otázky a náměty k dalšímu zamyšlení:

- Definujte pedagogiku a předmět jejího zájmu.
- Vysvětlete rozdíl mezi normativním a explanativním pojetím pedagogiky.
- Charakterizujte alespoň jednu pedagogickou disciplínu.
- Definujte pojmy a přemýšlejte o tom, jak spolu souvisí: edukace, edukační proces, výchovně-vzdělávací proces, edukační realita, výchova, vzdělávání, vzdělání.
- Vysvětlete pojem paradigma v pedagogice (příp. v sociálních vědách).
- Jmenujte alespoň jeden vědecký pedagogický časopis a alespoň jeden popularizační (odborný) časopis pro pedagogické pracovníky.
- Uveďte alespoň jednu osobnost, která se historicky pojí se vznikem pedagogiky. Vysvětlete její přínos pro konstituování pedagogiky jako vědního oboru.
- Stručně charakterizujte vzdělávání chlapců a dívek v historickém kontextu.
- Uvažujte o efektech vzdělávání ve společnosti. Co je společnost vědění (knowledge society)?